

Bayer Zsolt: Furcsa üdvörténet (1.)

2015 augusztus 05. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

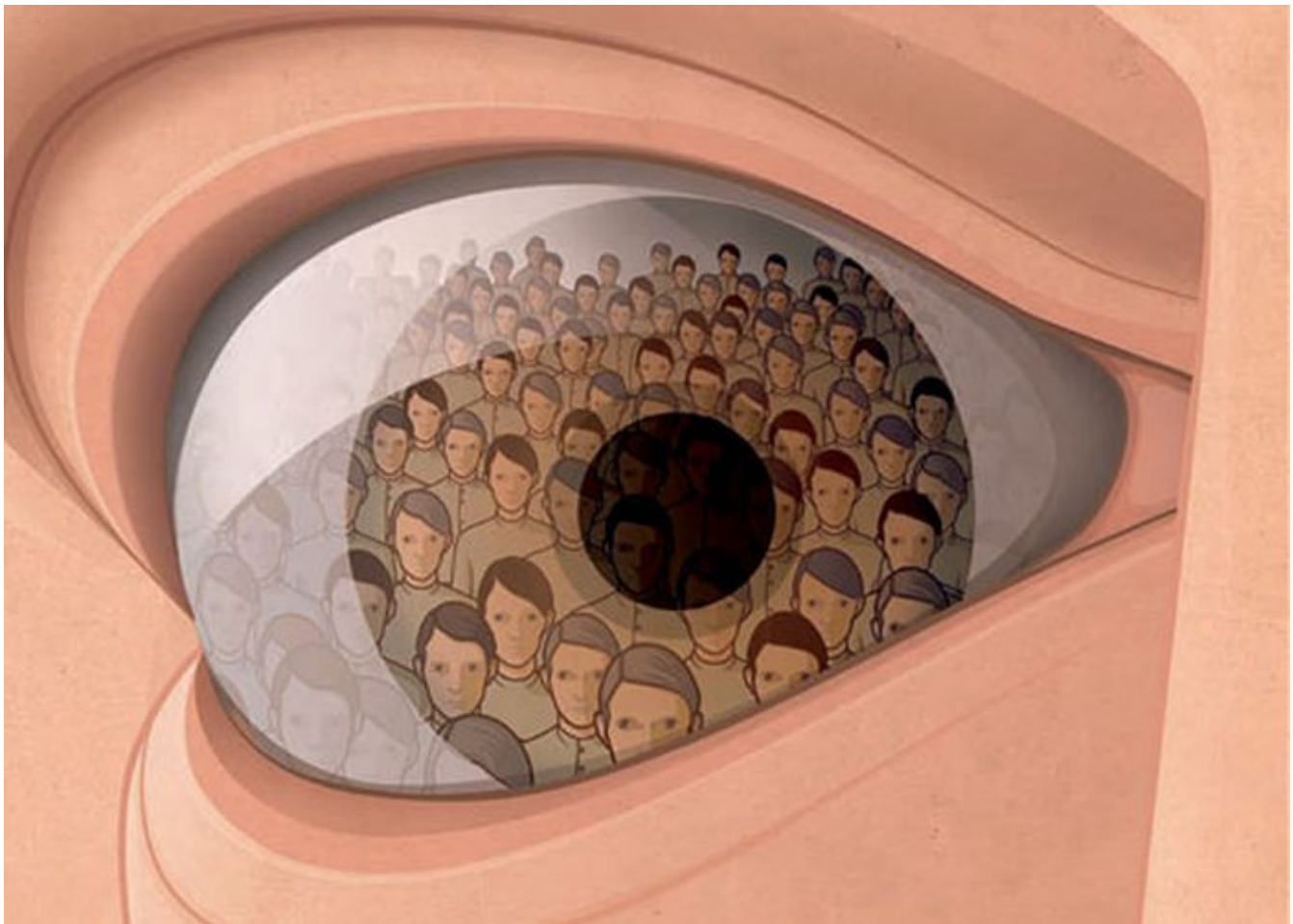
Nézem magam körül a világot, de már nem látom. Eltakarja lelkelem és értelmem el?l a félelem, és a visszavonhatatlan, eltörölhetetlen idegenség.

Pedig még nem is vagyok öreg. Ötvenkét éves. De ötvenkét év alatt többet változott a világ körülöttem, mint hajdan ötszáz év alatt.

S ha már én nem látom, nem találok az ismer?s, a megszokott, a lakható és szerethet? világomat, vajon mit érezhetnek az öregek?

Furcsa üdvtörténet ez, Istenem...

Huxley is szomorúan integet az örökre elt?n? régi világból, és nem hagy kibúvót: „A haladás valójában modern mítosz, amely a reneszánsz korában keletkezett, és a 18-19. században teljesegett ki. Korábban azt gondolták, hogy volt egy múltbéli aranykor, és ennek elmúltával csak romlanak a dolgok. A reneszánsztól kezdve folyamatos haladás az osztályrészünk, és az aranykor még el?ttünk, a jöv?ben van. E mítosz különböz? változatait ismerjük. A 18. században rendkívül népszerű volt az a gondolat, mely szerint, ha megszabadulunk a papoktól és királyoktól, akkor automatikusan ránk köszönt az aranykor. A 19. század mítosza szerint pedig az iparosodás hozta volna el az egyetemes békét.

A mítosz e kifejez?dése meglehet?sen fájdalmas véget ért ebben a században; az els? világháború és az orosz forradalom már eléggé megtépázta, majd pedig a második világháború és az atombomba eltörölte azt.” Huxley még nem ismerhette teljes mélységében a liberális demokráciákat és a haladás legújabb fétisét, a globalizációt. Ha ismerte volna, nem lett volna ennyire optimista.

Igen, a reneszánsz óta tartó folyamatos és megállíthatatlan haladásunk legutolsó stációja a világkereskedelem. A szatócok apoteózisa. Úgy t?nik, üdvtörténetünk eme grádicsán fogunk elpusztulni.

Nem büszkén, állva, hanem csak sorban állva, valamelyik új tárgyért, amely nélkül aktuálisan elképzelhetetlennek fog t?nni az élet.

Néhány zseni megorrontotta mindezt, már nagyon régen. De sajnos nekünk már nincsen nagyon régen. Még régen sem. Csak a most van. Így aztán az egykorvult zsenik sejtései is beköltöztek a porszagú, homályos, lassan már senki által sem látogatott, örökre bezárt antikváriumokba. Ott gyülekeznek a régi sejtések, avas szalonnát esznek újságpapírból, rossz, karcos pálinkát isznak rá, elszínak egy-egy „virszíniát”, és soha nem lesz bel?lük megváltás.

Pedig err?l álmodtak valaha.

Amikor még ráismertek maguk körül a világra.

Err?l álmodott Thomas Mann, amikor életre félté és gondolta Hans Castorpot. De kár lenne nem látni, hogy az ? nagy beszélgetései is a Varázshegyen zajlanak, távol az igazi élett?l, kiszakítva a valóságból. De legalább még zajlanak...

„...Clairvaux-i Bernát például a tökéletességnek mer?ben más rangsorát tanította, mint amir?l Herr Lodovico valaha is álmodott. Akarják tudni, melyet? A legelső fokon álló ember szerinte a »malomban« van, a második a »szántóföldön«, a harmadik és legdicsér?bb pedig... ide ne hallgasson Settembrini!... a »nyoszolyán«. A malom a világi élet jelképe... elég ügyesen megválasztott szimbólum. A szántóföld a világi ember lelkét jelenti, amelyen a prédikátor és az egyházi oktató dolgozik. Ez a fokozat már tiszteletre méltóbb. A nyoszolyán azonban...

- Elég, elég! Tudjuk! – kiáltott fel Settembrini. – Uraim, most a henyék nyoszolyájának hasznát és célját szándékozik kifejteni!

- Nem is tudtam, hogy ennyire pr?d, Lodovico! Ki hinné, amikor a lányokra kacsingat. Hol van a pogány elfogulatlanság? Nos, a nyoszolya az a hely, ahol a szerelmes közösül szívének áhítottjával, jelképesen pedig a világtól és teremtményeit?l való elméked? elvonultságot jelenti Istennel való közösülés céljából.

Puh! Andate, andate! – tiltakozott az olasz félig sírva.

Nevettek. Settembrini méltóságteljesen folytatta:

- Nem, nem, én európai vagyok, nyugati. A maga rangsorolása, professore, hamisítatlan Kelet. A Kelet megveti a tevékenységet. Lao-ce azt tanította, hogy a semmittevés hasznosabb, mint bármi más égen és földön. Ha mindenki abbahagyja a tevékenykedést, akkor teljes nyugalom és békeség uralkodik majdan a földön. Itt van magának a közösülés. (...)

– Sajnálom, hogy nem tetszik, amit mondok, de kötelességünk, hogy a jelenségeket különválasszuk, rendezzük, és a homo Dei eszméjét ne szennyezzük be tisztátalan alkotóelemekkel. Ti, olaszok, feltaláltátok a váltóüzletet és a bankot: Isten bocsássa meg! De az angolok feltalálták a gazdasági alapokra fektetett társadalomtudományt, és ezt az ember géniusza sosem bocsátja meg nekik.” Ilyen beszélgetések zajlottak hajdanán, egy talán sosem volt id?ben és korban, amikor Európa azonos volt önmagával. És már akkor is a Varázshegyen, a tüd?güm?kórok határolta, semmibe kanyargó mezsgyén.

Aztán Cs. Szabó László lerángatta a Gondolatot a Varázshegyr?l, egy végképp széthullani készül? világban, de Európa még akkor is azonos volt önmagával: „Nemrég olvastam egy amerikai tanulmányt arról az ipari forradalomról, amelyet az első g?zgépt?l számítunk, pedig csak most kezd?dik igazán. Ha a világ el?bb-utóbb meg is szabadul a világháború összes gazdasági következményét?l, a mélyebb, tektonikus rengés fölött ma már se a Cobdenek szabadelv?ségének, se a Marxok biblikus víziójának nincs hatalma. T?rni kell, ez az egyetlen bölcsesség. A paraszttársadalom az emberiség történetében el?ször változik át ipari társadalommá. Nagyon fáj a vedlés.

Szomorú forradalom, embergyalázó vedlés. Egy id? óta, írja az amerikai szerz?, a forradalom f?leg a félig tanult – half skilled – munkást szaporítja. A napszámos válláról leveszi a zsákot, de már nem engedi a gépig. Csak egy csavarig. (Köztudomású, hogy Chaplin egy egész filmet írt err?l.) A zsákhordó kihál, de utána hal a romantikus

proletár is, aki még egy egész gép rabja volt. Már az igavonás és a szakmunka is túl emberséges állapot, a kivételesek joga. A szakmunkás vezérkar alá egy csavarforgató csorda gy?l, a félig tanult munkás.

A fél-intellektus párja.

Megvallom, olvasás közben folyton az utóbbin járt az eszem.

A közép-európai középfokú oktatás s az amerikai esti tanfolyamok remekm?vén. Keyserling sof?rtípusnak hívta. Csakhogy ez a sof?r az íróasztalnál ül, lassacskán övé minden ország. A gazda és a kim?velt f? közt lebeg örök hazátlanul, amahoz leereszkedik, mint tervgazda, emezt széttapossa, mint hatóság. Holott a kapa mell?l kid?lne, egy széklábat nem tud megfaragni, s agyvérzést kapna egy igazi könyvt?l. A gép megötödölte a parasztot, a kézm?vest, s ma már a napszámos és az ipari proletár egyéniségét is sokallja. Végre egyenl?k leszünk, se fönn, se lenn, de valamivel a közép alatt. Ehhez a közép-alacsony egyenl?séghez éppen a félm?veltség s a féltanultság való.

Erasmus s egy analfabéta parasztgazda, Dürer s egy szabad világcsavargó jól összefért egymással, mindegyik a maga esze után járt. Egész ember volt mind a kett?; a paraszt épp olyan alaposan értett a sz?l?m?veléshez, mint Erasmus az egyházatyákhoz. A félig tanult munkás azonban már egy életen át csak a csavarig jut, s a félintellektus a szellemi vagdalékig. Csak más szájából tud tanulni: a propaganda, a mozi, a rádió, a világnézeti tanfolyam mindent megrág neki. Nevelni latinul: educere, azaz kivonni, kihámozni a lappangó gondolatot. A magad gondolatát. De nevelni ma annyi, mint szájbarágni. Nem csoda, ha az igazán tanultak már szívesebben bíznák a világ üdvét egy mesemondó, öreg parasztra, mint a betanított díjnokokra.

»A gazda pofájába akarta vágni, hogy ganyé, hát a pofájába vágta, s ehhez nem kellett szakszervezet, se tízezer egyesült munkás, megmondta szemt?l szembe, ahogy férfiak közt szokás. Mit?l féltetett volna? Volt egy mestersége.«

Így ír Giono a paraszthoz címzett levelében a cipész apjáról. És így írt Péguy az orléans-i székfónó rokonairól. És így ír Huxley a háború el?tti olaszokról. Az irodalom egyetlen jajkiáltás a Dunától Amerikáig (a Volgától már nem lehet): a Szellem keresi az embert, mint Herkules az elt?nt Hylast. De a kiáltásra csak a kollektív f?szálak felelnek.

Nem hiszed? Nézz körül. Amit látsz: a félm?veltek lázadása.”

(Folytatjuk)

Bayer Zsolt - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!

Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: <https://twitter.com/syracuse73>. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni gyalázaatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden
magyarnak látnia kell”

Ajánló